

Dvadesetogodišnjica poslijediplomskog studija iz znanstvenog područja Međunarodni odnosi

U jesen 1976. godine utemeljen je na Fakultetu političkih znanosti poslijediplomski magistarski studij iz područja međunarodnih odnosa. Prvi polaznici upisani su u proljeće 1977. godine, a ove godine (1997.) Fakultet obilježava dvadesetogodišnjicu kontinuiranog znanstvenog usavršavanja znanstvenog podmlatka i drugih zainteresiranih za ovo izuzetno važno područje političke znanosti.

Dosad je poslijediplomski studij organiziran za sedam generacija polaznika u školskim godinama: 1976./77., 1978./79., 1980./81., 1982./83., 1989./90., 1993./94., 1995./96. U tijeku je upis osme generacije. U ovim našim turbulentnim vremenima to je rijedak uspjeh, s kojim se i mnogo razvijenije zajednice ne mogu pohvaliti.

Poslijediplomski studij iz međunarodnih odnosa ponajprije je namijenjen diplomiranim politolozima, kao daljnja stepenica u njihovom znanstvenom usavršavanju. Osim politologa, na studij se mogu upisati i diplomirani studenti ostalih društvenih fakulteta, ako prije toga zadovolje uvjete koje Uprava studija posebno utvrđuje.

Dosad je u svakoj generaciji u prosjeku bilo upisano 56 polaznika, odnosno ukupno 392 polaznika, a studij je uspješno završilo 66 polaznika, što ukazuje na visoke zahtjeve koji se od kandidata traže, osobito kod izrade magistarskog rada, kao prvoga samostalnog znanstvenog rada.

Primijenjenim režimom studija Uprava studija je, s jedne strane, otklonila opasnost magistromanije, a s druge, ostvarila međunarodni dignitet i reputaciju, što se vidi iz činjenice priznavanja ključnih ispita i magistarskih radova od strane brojnih sveučilišta u svijetu.

Na studiju u nastavi sudjeluju kvalificirani domaći i inozemni znanstvenici i stručnjaci, te domaći i strani djelatnici i dužnosnici s predavanjima o aktualnim temama iz raznih područja međunarodnih odnosa. Među brojnim inozemnim predavačima, na studiju su sudjelovali europski i američki profesori. U posljednjem su ciklusu tako gostovali: John McNeal (direktor londonskog Međunarodnog instituta za strategijske studije); Francis Northedge (profesor londonske School of Economics and Politics); američki profesori Norman Grabner, Monte Palmer, Daniel Papp, David Singer, Paul Zinner, Steve Larrabee; poljski profesor Marian Dobrosielski; direktor Austrijskog instituta za međunarodne odnose Hanspeter Neuhold, i drugi.

Gosti predavači bili su i veleposlanici Austrije, Švedske, Japana, Poljske, Njemačke, Mađarske, Finske, Velike Britanije, Sjedinjenih Država i Kine.

Poseban zamah i javno značenje poslijediplomski studij je dobio u vrijeme konstituiranja hrvatske države kao suverenog subjekta međunarodne zajednice, kad se javila potreba znanstvene edukacije brojnih stručnjaka za pragmatično djelovanje u međunarodnom prostoru.

Novim zahtjevima nastavnici poslijediplomskog studija promptno su odgovorili. Neki od njih bili su angažirani za edukaciju prvih hrvatskih diplomata, kao što je i Fakultet plan i program studija prilagodio novim potrebama, pa je studij, osim teoretske, dobio i pragmatičnu dimenziju.

To je razlog što je studij prošao novu verifikaciju i dobio suglasnost za daljnje nesmetano izvršavanje postavljenih zadaća.

Interes za studij izuzetno je velik i prijavljenih kandidata u posljednje je vrijeme dva do tri puta više od broja koji objektivizirane kriterije za upis mogu zadovoljiti. Polaznici sami snose troškove poslijediplomskog studija.

Poslijediplomski studij ima svoju upravu, koju sačinjavaju sveučilišni profesori i drugi stručnjaci, nositelji kolegija na studiju. Uprava se sastaje najmanje jednom tijekom svakog semestra, te u početku i na završetku određenog ciklusa.

Voditelj poslijediplomskog studija je dr. sc. Radovan Vukadinović, redoviti profesor Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Zamjenik voditelja je dr. sc. Vlatko Mileta, redoviti profesor Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu. Administrativne poslove oko studija obavlja stručna služba Fakulteta političkih znanosti.

Studij traje četiri semestra: tri semestra nastave i seminara, a u završnom se semestru provode individualne konzultacije i priprema izrade magistarskog rada. Za mentora na izradi magistarskog rada kandidati mogu izabrati jednog od nastavnika sa studija ili nekoga drugog znanstvenika izvan studija. Kod toga je jedini kriterij da mentor mora biti afirmirani stručnjak iz područja pisanja magistarskog rada.

Postupak prijave i obrane magistarskog rada obavlja se po kriterijima Zakona o znanstvenoistraživačkom radu, odnosno Zakona o visokim učilištima preko Znanstveno-nastavnog vijeća Fakulteta. Nakon položenih, programom studija utvrđenih, ispita i uspješno napisanog i obranjenog magistarskog rada kandidate se promovira na akademski stupanj magistra političkih znanosti iz područja međunarodnih odnosa.

Nastavni plan

I. semestar	Satnica
Međunarodni politički odnosi (teorije, nosioci, procesi)	25
Međunarodni gospodarski odnosi (teorije, nosioci, procesi)	25
Povijest diplomacije	15
Suvremeni politički sustavi	15
Osnove međunarodnog prava	15
	95
II. semestar	
Europska unija: politički i gospodarski aspekti	
- politički procesi	15
- gospodarski procesi	15
- sustavi EU	15
Međunarodne organizacije i novi svjetski poredak	20
Povijest diplomacije	15
Osnove međunarodnog prava	15
	95
III. semestar	
Diplomatsko komuniciranje	20
Teorije vanjske politike	20
Hrvatska vanjska politika	20
Hrvatska u međunarodnim gospodarskim odnosima	20
Nacionalna i međunarodna sigurnost	20
	100
IV. semestar	
Prijava i izrada magistarskog rada (mentorski rad s kandidatima).	

*Programi studija****Međunarodni politički odnosi***

Teorije, nosioci, procesi. Pojam, predmet i sadržaj. Vrste međunarodnih odnosa. Metode istraživanja. Suvremene teorije. Vanjska politika. Ciljevi vanjske politike. Ciljevi u sustavu međunarodnih odnosa i njihova interakcija. Faktori. Stvaranje vanjske politike. Mehanizmi stvaranja vanjske politike. Proces formiranja vanjske politike. Organi. Mehanizam i akcije vanjske politike Hrvatske.

Međunarodni gospodarski odnosi

Pojam, subjekti, faktori. Međunarodna podjela rada. Teorije. Područja međunarodnih gospodarskih odnosa. Robe. Usluge. Kapital. Ljudi. Regulacije u međunarodnim gospodarskim odnosima. Ugovori. Sporazumi. Sustavi. Regionalizacija međunarodnih gospodarskih odnosa. Organizacije i integracije u prostoru Europe, Latinske Amerike, Afrike, Pacifika i Sjeverne Amerike. Gospodarska sinteza Europe. Europska unija i treće države. Europski ugovori. Gospodarska suradnja u području Sredozemlja. Međunarodni valutni sustavi.

Povijest diplomacije

Razvoj, organizacija i metode. Značajke, faktori i izvori. Načela međunarodne politike u 19. i 20. stoljeću. Ravnoteže, legitimnosti, intervencije i neintervencije, narodnosti, samoodredjenja. Sustavi međunarodne politike u 19. i 20. stoljeću. Sveti savez, Europski koncern, Liga naroda, UN. Diplomatska povijest Prvog svjetskog rata. Uzroci i odgovornosti, ratni ciljevi, nacionalno pitanje, utjecaji SAD te Februarske i Oktobarske revolucije, diplomacija Ruske SFSR. Diplomatska povijest između dva svjetska rata. Diplomatska povijest Drugog svjetskog rata. Diplomatska povijest nakon Drugog svjetskog rata.

Suvremeni politički sustavi

Geneza moderne političke teorije. Metode istraživanja na području političkih sustava. Pristupi studiju političkih sustava. Strukturalno-funkcionalna analiza. Opća systemska teorija. Komunikacijska teorija. Alternativni modeli. Ograničenja modela. Politički sustav kao centralni koncept političkih analiza. Sustav, proces i policy. Politička socijalizacija i politička kultura. Interesne grupe (interesna artikulacija) i politički sustav. Političke stranke (interesna integracija). Izborni sustavi. Vladavinske strukture. Nacionalna egzekutiva. Političko vodstvo. Uloga vojske u političkom procesu. Vladavinski proces i "Policy making". Budućnost studija suvremenih (komparativnih) političkih sustava.

Osnove međunarodnog prava

Pojam, izvori i kodifikacija međunarodnog prava. Subjekti, objekti međunarodnog prava. Čovjek u međunarodnom pravu. Organi međunarodnih odnosa. Pravne činjenice međunarodnog prava. Međunarodne (međudržavne i vladine) organizacije. Mirno rješavanje sporova. Ratno pravo.

Europska Unija

Politički procesi

Zapadnoeuropski pokreti i ujedinjavanje Europe. Počeci europskog ujedinjavanja. Prve europske integracije. Zajednica za ugljen i čelik, EEZ, EZ, Unija. Vanjska politika EU. Vanjska politika EU i novi članovi. Tipovi povezivanja. EU i Hrvatska.

Gospodarski procesi

Modeli gospodarske integracije. Gospodarsko-političke pretpostavke europskog ujedinjavanja. Temeljne točke gospodarske integracije, Rimski ugo-

vor, Pariški sporazum, Tindemansovo izvješće, Jedinstveni akt, Bijela knjiga, Ugovor iz Maastrichta. Područja gospodarske integracije. Gospodarska politika prema trećim zemljama. Integracijske politike (poljoprivreda, razvoj, socijalna politika, regionalna politika, monetarna politika). Druge politike i programi. Novčarske institucije. Makroekonomski iskaz gospodarske snage i komparacija s drugim sustavima.

Sustavi EU

Velika Britanija, Francuska, SR Njemačka, Italija, Španjolska, nordijske države.

Međunarodne organizacije i novi svjetski poredak

Tipologija međunarodnih organizacija. Struktura međunarodnih organizacija. Ciljevi međunarodnih organizacija. Globalne organizacije, regionalne organizacije, međuregionalne organizacije, političke organizacije, gospodarske organizacije, organizacije međunarodnih integracija.

Političke organizacije:

Nastanak međunarodnih političkih organizacija i njihova uloga. Organizacija ujedinjenih naroda, OESS, NATO, Vijeće Europe. Sustav kolektivne sigurnosti i zadaće međunarodnih organizacija.

Gospodarske organizacije:

Gospodarske institucije UN. Međunarodni valutni fond, Pariški klub, Grupa svjetske banke (Međunarodna banka za obnovu i razvoj, Međunarodna financijska korporacija, Međunarodno udruženje za razvoj), Europska banka za obnovu i razvoj, Banka za međunarodne obračune, OECD, Interamerička banka. Azijska banka za razvoj. Afrička banka za razvoj. Kreditne institucije međunarodnih integracija. Europska investicijska banka, Europski fond za regionalni razvoj, Fond za razvoj, FEOGA-Fond za razvoj i garancije u poljoprivredi. Portugalski fond za razvoj-EFTA. Međunarodni sporazumi o kreditiranju, Bernski sporazum, Londonski klub. Međunarodni konzorcij za financiranje razvoja, Međunarodni konzorciji za garancije, posredovanje i osiguranje kredita.

Novi svjetski poredak i međunarodne organizacije:

Uloga međunarodnih organizacija u kreiranju novog svjetskog poretka u području političkih, gospodarskih i pravnih odnosa. Povelja UN o pravima i dužnostima država. Deklaracija UN o novom međunarodnom poretku, program akcije, Europski pakt o sigurnosti i suradnji. Prijedlozi i moguća rješenja.

Diplomatsko komuniciranje

Pojam diplomacije. Ministarstvo vanjskih poslova. Predstavništva u svijetu. Ambasador i njegove funkcije. Diplomatski zbor. Diplomacija: pravo i pravda. Sila i uvjeravanje. Ideologije i diplomacija. Diplomatski sustav moderne Europe. Profesionalna diplomacija danas. Jačanje državne moći i međuzavisnost država. Diplomacija i odgovornost država. Dometi i limiti diplomacije. Diplomatska prepiska. Pregovaranje. Diplomatski stilovi i meto-

de. Diplomacija i trgovina. Sigurnost i diplomacija. Ceremonijal i diplomacija. Uloga protokola i ceremonijala u međunarodnim odnosima. Diplomatski protokol i pravila ponašanja. Protokol i međunarodne organizacije. Dužnosnici međunarodnih organizacija. Praksa međunarodnog komuniciranja (case studies). Diplomatski protokol u Hrvatskoj.

Teorije vanjske politike

Pristupi teoriji vanjske politike. Definicija vanjske politike. Odnos unutarnje i vanjske politike. Determinante vanjske politike. Akteri vanjske politike. Proces donošenja vanjskopolitičkih odluka. Teorije o vanjsko-političkom odlučivanju. Ciljevi vanjske politike. Formuliranje vanjskopolitičkih ciljeva, subjektivni faktori, objektivni faktori. Sredstva vanjskopolitičkog djelovanja, politička sredstva, ekonomska sredstva, propagandna sredstva, vojna sredstva.

Hrvatska vanjska politika

Povijest hrvatske vanjske politike. Temeljni čimbenici hrvatske vanjske politike. Mehanizam vanjskopolitičkog odlučivanja. Proces stvaranja hrvatske vanjske politike. Hrvatska vanjska politika prema državama neposrednog okruženja. Hrvatska u Europi. Hrvatska i velike svjetske sile. Stvaranje hrvatske diplomacije. Organizacija hrvatskog vanjskopolitičkog aparata. Uloga hrvatske diplomacije u realizaciji hrvatske vanjske politike. Priprema hrvatskih diplomatskih kadrova. Odnos znanosti i prakse.

Hrvatska u međunarodnim gospodarskim odnosima

Temeljne gospodarske pretpostavke prisustva Hrvatske u međunarodnom prostoru. Međunarodno gospodarsko okruženje Hrvatske, Hrvatska i Europska unija, Hrvatska i EFTA sustav, Hrvatska i Srednja Europa, Hrvatska i Istočna Europa. Suradnja sa sredozemnim zemljama i drugim područjima u svijetu. Hrvatska u sustavu međunarodnih gospodarskih organizacija, Hrvatska i Svjetska banka, Hrvatska i Međunarodni valutni fond, Hrvatska i Europska banka za obnovu i razvoj, Hrvatska i Banka za međunarodne obračune, Hrvatska i Regionalna komisija za Europu, Međunarodna organizacija za trgovinu, OECD i druge institucije. Temeljni problemi sukcesije bivše države u području gospodarstva, procjena imovine bivše države i učešće Hrvatske. Dugovi bivše države i pregovaranja (Pariški i Londonski klub). Načela razdiobe imovine bivše države. Teškoće razdiobe (slučaj Slovenije). Mogućnosti Hrvatskog prisustva u međunarodnim gospodarskim odnosima, realne i hipotetične procjene, komparativna analiza validnosti.

Nacionalna i međunarodna sigurnost

Nacionalna sigurnost

Pojam, cilj, sadržaj, dostignuća nacionalne sigurnosti. Teorije nacionalne sigurnosti. Ciljevi nacionalne sigurnosti. Sustavi nacionalne sigurnosti. Nacionalna sigurnost, obrambena strategija, vojna doktrina. Hrvatska nacionalna sigurnost. Ciljevi, zadaci, čimbenici, sustav nacionalne sigurnosti. Politika nacionalne sigurnosti. Vojno-politički i geopolitički aspekti hrvatske nacionalne sigurnosti. Gospodarski i socijalni aspekti. Hrvatski domovinski rat.

Osnivanje i izgradnja Hrvatske vojske. Nacionalna sigurnost Hrvatske u sklopu regionalne europske sigurnosti.

Međunarodna sigurnost

Pojam i ciljevi međunarodne sigurnosti. Sustavi regionalne sigurnosti. Kolektivna sigurnost. Univerzalni sustav međunarodne sigurnosti. Uloga UN i drugih organizacija u formiranju sustava međunarodne sigurnosti. Interakcijski odnos nacionalne, regionalne i međunarodne sigurnosti.

Izvod iz režima studija

1. Seminarske radnje

U tijeku I., II. i III. semestra studenti su obvezni izraditi po jednu seminarsku radnju u okviru kolegija odnosno semestra, po izboru.

Prihvaćena seminarska radnja uvjet je za upis u viši semestar studija.

2. Ispiti

Ispiti se polažu nakon odslušane nastave svakog kolegija. Ako isti nastavnik izvodi više kolegija, ispiti iz tih kolegija mogu se polagati grupno. Položeni ispiti, bez obzira na to polažu li se pojedinačno ili grupno, ocjenjuju se i evidentiraju pojedinačno.

3. Uvjeti za upis u viši semestar studija

Za upis u II. semestar studija student mora imati prihvaćenu seminarsku radnju u I. semestru.

Za upis u III. semestar studija student mora imati prihvaćenu seminarsku radnju u II. semestru i položena tri ispita iz kolegija odslušanih u I. i II. semestru studija.

Za upis u IV. semestar studija student mora imati prihvaćenu seminarsku radnju u III. semestru studija.

4. Magistarska radnja

Temu magistarskog rada studenti mogu predložiti najranije nakon što steknu uvjete za upis u IV. semestar studija.

5. Završetak studija

Studenti su dužni položiti propisane ispite i predati magistarski rad u roku od dvije godine od testiranja IV. semestra studija.